

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР
Кафедра методики позакласної та позашкільної роботи

Тема курсової роботи:
«Організація освітнього процесу у закладі позашкільної освіти
в умовах війни»

Виконала: Комлик Г.С.
Заступник директора
Гостомельського центру
творчості дітей та
юнацтва Гостомельської
селищної ради
Бучанського району
Київської області

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ГЦТДЮ ГСР – Гостомельський центр творчості дітей та юнацтва
Гостомельської селищної ради
ГСР – Гостомельська селищна рада
ЗПО – заклад позашкільної освіти
ЗЗСО – загальноосвітні заклади освіти

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	5
1.1. Теоретичні аспекти системи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни.....	5
1.2. Нормативно - правова база функціонування ЗПО.....	6
1.3. Складові організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни.....	10
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ГОСТОМЕЛЬСЬКОМУ ЦЕНТРІ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	10
2.1. Методи, механізми та способи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни.....	10
2.2. Досвід організації освітнього процесу у Гостомельському центрі творчості дітей та юнацтва ГСР під час війни.....	12
ВИСНОВКИ.....	14
Список використаних літературних джерел	
Список використаних інтернет посилань.....	

ВСТУП

Актуальність курсової роботи полягає у викликах часу та складній ситуації в країні, організація освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни – є завданням з постійно змінюваними умовами.

Теоретична значущість. Функціонування закладу позашкільної освіти в умовах військового стану є викликом з багатьма питаннями, на які є відповіді.

Оскільки Гостомельський центр творчості не має попереднього досвіду роботи під час війни, ми маємо проаналізувати та узагальнити організацію освітнього процесу у закладі позашкільної роботи в умовах війни.

Проблема. Аналіз функціонування закладів освіти, організації освітнього процесу у мирний час свідчить про прогресивні досягнення та позитивний вплив на розвиток особистості.

Однак, в зв'язку з повномасштабним вторгненням росії до України для позашкільної освіти став ряд проблем: вимушена еміграція та міграція педагогічних працівників і учнівського контингенту; створення безпечних умов для освітнього процесу; відсутність укриттів; проблеми з електропостачанням для проведення дистанційного навчання; психологічна підтримка педагогічного та учнівського колективів.

Отже, проблема в організації навчального процесу ЗПО під час війни – є функціонування закладу, надання якісної освіти, втримання спеціалістів, збереження учнівського контингенту.

Мета курсової роботи – проаналізувати сучасний стан позашкільної освіти, визначити оптимальні методи, механізми та способи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни.

Мета та проблема курсової роботи визначила низку завдань:

- Вивчити педагогічний та методичний досвід з обраної теми;
- Розглянути проблеми організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни;
- Проаналізувати методи, механізми та способи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни;
- Узагальнити досвід організації освітнього процесу у Гостомельського центру творчості дітей та юнацтва під час війни.

Об'єкт дослідження курсової роботи – є система організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни.

Предмет дослідження курсової роботи – є процес організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни.

При підготовці матеріалу використані дані за 2021/2022 н/р та початок 2022/2023 н/р ГЦТДЮ ГСР. Методи дослідження – евристичні та теоретичні.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

1.1. Теоретичні аспекти системи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни

Позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти, визначеної Конституцією України, Законами України “Про освіту”, “Про позашкільну освіту”, і спрямована на розвиток здібностей та обдарувань вихованців, учнів і слухачів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні.

Позашкільна освіта – сукупність знань, умінь та навичок, що отримують вихованці, учні і слухачі в позашкільних навчальних закладах у час, вільний від навчання в загальноосвітніх та інших навчальних закладах.

Виховна робота – це організований процес, спрямований на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості.[4]

Основні принципи організації виховного процесу визначаються у Концепції національного виховання, Національній програмі виховання дітей та молоді, серед яких основними є акмеологічний принцип, національна цілеспрямованість, культуровідповідність, цілісність, психологічний супровід, технологізація, діалог тощо. [4]

Система позашкільної освіти – це система, що характеризується цілеспрямованим функціонуванням навчання, виховання, розвитку та соціалізації особистості у вільний час, з її особливими структурами, зв'язками та відносинами між елементами.

Освітній процес - це інтелектуальна, творча діяльність у сфері позашкільної, що провадиться у закладах позашкільної освіти через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості. [6]

Окремі питання сучасних методологічних засад позашкільної освіти та виховання, позашкільної роботи представлені в працях українських учених І. Д. Беха, В. В. Борисова, В. В. Вербицького, А. Й. Капської, Б. С. Кобзаря, В. М. Мадзігона, Г. П. Пустовіта, Ю. Д. Руденка, А. Й. Сиротенка, О. Просіної, О. В. Сухомлинської, Т. І. Сущенко та ін.

Отже, освітній процес організовується на основі розпорядчих документів, з урахуванням передового педагогічного досвіду, з урахуванням сучасних умов світового розвитку, відповідно до сучасних освітніх програм розвитку ЗПО.

1.2. Нормативно - правова база функціонування ЗПО

У своїй діяльності адміністрація ЗПО керується:

Законом: про освіту (від 05.09.2017 № 2145-VIII), про позашкільну освіту (від 22.06.2000 № 1841-III);

Указом президента: про гранти Президента України для обдарованої молоді (від 02.08.2000 № 945/2000), про положення про стипендії Президента України для переможців Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів і Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України (від 16.05.2006 № 396/2006), Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді (від 30.09.2010 № 927/2010);

Постановами: Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти (від 21.08.2019 р. № 779), Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності (від 27.08.2010 № 796), Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах (від 20.08.2008 № 993), Про затвердження переліку позашкільних навчальних закладів та заходів з позашкільної роботи з дітьми, а також закладів та заходів у галузі освіти, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, видатки на які здійснюються з державного бюджету (від 17.08.2002 № 1133), Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад (від 06.05 2001 № 433);

Наказами МОН: Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи (від 02.10.2014 № 1124), Про затвердження Порядку видачі випускникам позашкільних навчальних закладів свідоцтв про позашкільну освіту (від 12.07.2001 № 510), Про затвердження Типових переліків навчальних наочних посібників і технічних засобів навчання для художньо-естетичних, еколого-натуралістичних, туристсько-краєзнавчих і науково-технічних позашкільних навчальних закладів системи освіти Міністерства освіти і науки України (від 08.01.2002 № 5), Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб науково-технічної творчості учнівської молоді, станцію юних техніків (від 16.04.2002 № 238), Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцію юних натуралістів (від 10.05.2002 № 292), Про затвердження Положення «Про почесні звання «Народний художній колектив» і «Зразковий художній колектив» (від 14.08.2002 № 461), Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб, бюро туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді, туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді, станцію юних

туристів (від 19.12.2002 № 730), Про затвердження Типових переліків навчально-наочних посібників та обладнання спеціального призначення для позашкільних навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України (військово-патріотичний і спортивний напрям позашкільної освіти) (від 13.07.2004 № 576), Про затвердження Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (від 11.08.2004 № 651), Про затвердження Положення про Малу академію наук учнівської молоді (від 09.02.2006 № 90), Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами (від 23.07.2010 № 736/902/758 – спільно з Міністерством економіки та Міністерством фінансів), Про затвердження Положення про центр, палац, будинок, клуб художньої творчості дітей, юнацтва та молоді, художньо-естетичної творчості учнівської молоді, дитячої та юнацької творчості, естетичного виховання (від 05.11.2009 № 1010), Про затвердження Положення про дитячо-юнацький клуб юних моряків, річковиків, авіаторів, космонавтів, парашутистів, десантників, прикордонників, радистів (від 06.11.2009 № 1022), Про затвердження Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності (від 22.09.2011 № 1099), Про затвердження Положення про Всеукраїнські відкриті заходи із спортивно-технічних видів спорту та інших напрямів технічної творчості серед дітей та учнівської молоді (наказ від 13.11.2017 № 1468, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05 грудня 2017 р. за № 1471/31339), Про затвердження Положення про Чемпіонати України з видів спортивного туризму (від 30.05.2012 № 642, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.06.2012 за № 992/21304), Про затвердження Примірної інструкції з ведення ділової документації в позашкільних навчальних закладах (від 23.08.2012 №947), Про затвердження Типових штатних нормативів позашкільних навчальних закладів (від 31.10.2012 № 1230), Про затвердження форм звітності з питань діяльності позашкільних навчальних закладів та інструкцій щодо їх заповнення (наказ від 12.07.2017 № 1016, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03 серпня 2017 р. за № 954/30822), Про затвердження Положення про Чемпіонат України зі спортивного орієнтування серед вихованців позашкільних навчальних закладів (від 27.05.2013 № 591, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.06.2013 за № 941/23473), Про затвердження Положення про Кубки України з видів спортивного туризму серед юнаків та юніорів (від 28.05.2013 № 615, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.06.2013 за № 956/23488), Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти (від 09.09.2014 № 1008, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 25.09.2014 № 1166/25943), Про затвердження нормативно-

правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи (від 02.10.2014 № 1124, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.10.2014 за № 1340/26117), Про затвердження Положення про туристські маршрутно-кваліфікаційні комісії навчальних закладів (від 02.10.2014 № 1124, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.10.2014 за № 1342/26119), Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України (від 22.10.2014 № 1195, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2014 за № 1415/26192), Про затвердження Положення про наукові товариства учнів (від 10.11.2014 № 1287, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.11.2014 за № 1495/26272), Про затвердження Положення про учнівські лісництва (від 30.01.2015 № 66, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27/03/2015. за № 339/26784), Про затвердження Положення про учнівські навчально-дослідні земельні ділянки (від 30.01.2015 № 68, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27/03/2015 за № 337/26782), Про затвердження Положення про Природничу школу учнівської молоді (від 31.01.2015 № 75, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14/02.2015 за № 160/26605), Про затвердження Положення про наукові профільні школи учнівської молоді (від 08.04.2015 № 408, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24.04.2015 за № 466/26911), Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріот (від 16.06.2015 № 641), Про затвердження Положення про учнівські теплиці від 28.09.2015 № 979, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.10. 2015 за № 1251/27696), Про затвердження Положення про учнівські навчально-дослідні тваринницькі комплекси (від 28.09.2015 № 980, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.10.2015 за № 1252/27697), Про затвердження Положення про змагання з туристських спортивних походів серед учнівської та студентської молоді (від 27.11.2015 № 1250, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.02.2016 за № 175/28305), Про затвердження Положення про Всеукраїнський форум юних екологів (спільний наказ Міністерство освіти і науки України та Міністерство соціальної політики України від 16.12.2015 1289/1218, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04.01.2016. за № 4/28134), Про затвердження Положення про Всеукраїнський форум учнівських трудових об'єднань (спільний наказ МОН і Мінсоцполітики від 22.02.2016 1289/1218, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14.03.2016 за № 387/28517), Про затвердження Положення про Всеукраїнську дитячу спілку «Дитячий екологічний парламент» (від 21.04.2016 № 444, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2016 за № 738/28868), Про затвердження Положення

про Всеукраїнський фестиваль «Скарбниця народної духовності» (від 16.08.2016 № 977, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 07.09.2016 за № 1220/29350), Про затвердження Положення про Всеукраїнський відкритий інтерактивний конкурс «МАН-Юніор Ерудит» (від 03.10.2016 № 1184, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.10.2016 за № 1398/29528), Про затвердження переліку найбільших позашкільних навчальних закладів державної та комунальної форм власності системи міністерства освіти і науки України (від 14.08.2017 № 1157), Про затвердження Положення про Всеукраїнський форум юних натуралістів (від 19.03.2019 № 372/404, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 березня 2019 р. за № 326/33297), Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс екскурсиводів музеїв навчальних закладів «Край, в якому я живу» (від 21.09.2016 № 1129, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2016 р. за № 1340/29470), Про затвердження Правил проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України (наказ від 08.02.2021 № 147, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2021 р. за № 441/36063), Про затвердження Типової освітньої програми закладу позашкільної освіти (наказ від 05.01.2021 № 17, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 1 березня 2021 р. за № 308/35930), Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс “Джерело творчості”(від 23.11.2017 № 1527), Про проведення Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти у 2021 році (від 26.04.2021 № 469), Про затвердження Змін до Порядку надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам (від 08.11.2021 № 1203), Про проведення Всеукраїнського конкурсу «Джерело творчості» у 2021/2022 навчальному році (від 28.10.2021 року № 1158). Наказ МОН від 26.04.2022 № 385 “Про перенесення проведення III етапу Всеукраїнського конкурсу “Джерело творчості”;

Листами МОН: Про організацію роботи закладів позашкільної освіти (від 14.04.2022 № 1/4142-22), Про забезпечення освітнього процесу в закладах позашкільної освіти під час дії воєнного стану (від 18.03.2022 № 1/3544-22), Про організацію освітнього процесу в закладах позашкільної освіти у 2021/2022 навчальному році (від 17.08.2021 № 1/9-414), Щодо застосування Порядку організації інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти (від 07.07.2020 № 1/9-363);

Листами ІМЗО: Про методичні рекомендації щодо проведення Всеукраїнського конкурсу «Джерело творчості» у 2021/2022 навчальному році (від 29.10.2021 № 22.1/10-2504), Про інструктивно-методичні матеріали щодо проведення Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури

для позашкільних навчальних закладів системи освіти у 2021 році (від 11.05.2021 № 22.1/10-1010);

Розпорядчими документами від обласних Департаментів освіти і науки, обласних центрів творчості та місцевих відділів освіти, трудового кодексу України.

1.3. Складові організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни

Основні проблеми організації освітнього процесу у Гостомельському центрі творчості в умовах війни, або завдання для вирішення:

адміністративні – функціонування закладу, збереження колективу, організація психологічної підтримки колег, створення безпечних умов навчального процесу, залучення волонтерських організацій для покращення матеріальної бази закладу;

господарські – збереження приміщення та майна ГЦТДЮ ГСР, заміна/списання пошкодженого/втраченого майна, ремонт;

психолого-педагогічні – збереження учнівського колективу, психолого-педагогічний супровід вихованців, гнучкість у методах навчання (в зв'язку з відтермінуванням з причини «тривоги», відсутності світла або зв'язку).

Висновок: дослідивши теоретичні аспекти теми курсової роботи, розуміємо, що моделі організації освітнього процесу ЗПО треба корегувати з урахуванням постійних загроз життю та безпеки педагогічному та учнівському колективам.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ГОСТОМЕЛЬСЬКОМУ ЦЕНТРІ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

2.1. Методи, механізми та способи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни

Спираючись на досліджені та висвітлені проблеми у курсовій роботі, можемо розділити завдання для організації освітнього процесу в умовах війни на групи: адміністративні, психолого-педагогічні, господарські.

У адміністрації ЗПО для організації освітнього процесу в умовах війни є додаткові завдання: зберегти своє життя, налагодити та підтримувати психологічний мікроклімат у колективі, організувати поглиблені і часто повторювані інструктажі з Цивільного захисту та Мінної безпеки, забезпечення функціонування закладу у нормативно-правовому колі.

Для реалізації адміністративних завдань потрібно провести такі заходи:

- Спланувати роботу закладу;
- Виробити механізм реагування працівників у надзвичайних ситуаціях;
- Провести навчання для колективу з цивільного захисту, мінної безпеки;
- Організувати зустрічі з психологами для навчання практик з подолання панічних атак у дорослих та дітей, підтримки ментального здоров'я педагогів;
- Своєчасно вивчати та реагувати на всі нормативно – правові акти.

Керівники гуртків для організації освітнього процесу в умовах війни зіштовхуються з такими викликами: зберегти своє життя, підвищена відповідальність за життя вихованців, складний емоційний стан і психологічні проблеми дітей/батьків/колег, поганий або відсутній Інтернет/світло/технічні проблема, дитина не сприймає дистанційне навчання, перебування в укритті перешкоджає освітньому процесу, проблеми під час перебування вихованців або педагогів за кордоном, відсутність необхідних матеріалів у вихованців для опрацювання теми декоративно-ужиткового напрямку/інших.

Для організації освітнього процесу в умовах війни керівникам гуртків потрібно:

- Берегти ментальне здоров'я;
- Розвивати гнучкі навички особистості;
- Активно долучатись до семінарів з цивільного захисту;
- Пройти навчання з мінної безпеки;
- Займатись саморозвитком (особливо психологічної складової, для покращення роботи з дітьми);
- Проводити планово та позапланово бесіди з основ безпеки життєдіяльності;
- Бесіди про те «як не стати колобарантом росії»;
- Бесіди і заходи з протидії булінгу;
- Підтримувати психологічний мікроклімат в учнівському колективі;
- Психолого- педагогічний супровід вихованців;
- Заходи для виявлення обдарованих дітей;
- Освоювати інтерактивні методи навчання;
- Займатися педагогічною творчістю, покращувати навчальний матеріал/програми.

Господарські завдання для організації освітнього процесу в умовах війни: зберегти життя, забезпечити необхідним спорядженням укриття (за наявності), підтримувати приміщення та матеріальну базу у належному стані.

Для забезпечення матеріального аспекту освітнього процесу в умовах війни потрібно:

- Списати не придатні до використання предмети(музикальні інструменти, меблі, оргтехніку, інше);
- Полагодити комп'ютери, принтери іншу техніку, меблі;
- Подати подання на місцевий Відділ освіти, про сприяння у проведенні ремонту (заміні вікон, косметичний ремонт, підготовка до опалювального сезону, інше)
- Забезпечити необхідним оснащенням укриття (при наявності такого), ліками аптечки.

Отже, аналізуючи конкретні методи, механізми та способи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни розуміємо, що для надання якісної позашкільної освіти задіяні всі працівники закладу з посиленними завданнями.

2.2. Досвід організації освітнього процесу у Гостомельському центрі творчості дітей та юнацтва ГСР під час війни

Гостомельський центр творчості дітей та юнацтва ГСР працює за такими напрямками:

- художньо-естетичний;
- науково – технічний;
- гуманітарний;
- соціально-реабілітаційний;
- військово-патріотичний.

Відповідно інформації Мережі гуртків ГЦТДЮ ГСР станом на 01 січня 2022 року ГЦТДЮ ГСР охоплювало більше 800 дітей які навчалися у 40 групах. Загальна кількість працівників – 30 осіб, з них 22 педагоги.

Гуртки проводились на базі приміщення ГЦТДЮ ГСР та ще 5 закладів освіти ГСР.

В результаті повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, 24 лютого 2022 року, відповідно Указа президента України №64/2022 про введення воєнного стану в Україні, розпорядження Відділу освіти ГСР, освітній процес був спочатку призупинений в зв'язку з окупацією, потім переведений у режим – дистанційного навчання.

Для психологічної підтримки колективу під час повної окупації проводилась так звана «перекличка» працівників та інформування стану подій, у чаті соціальних мереж, поки була технічна можливість.

Після проведення офіційної евакуації з окупованих міст Гостомель, Буча, Ірпінь та інші, у березні місяці 2022 року, від дирекції ГЦТДЮ ГСР була усна вказівка керівникам гуртків, при стабілізації особистого психологічного стану, надавати психолого-педагогічну підтримку/супровід вихованцям та батькам, по можливості проводити дистанційні заняття, арт-терапії, бесіди, займатись волонтерством, інше. Такими діями, поверненням

до звичної праці, адміністрація ГЦТДЮ ГСР, стабілізували психологічний стан колективу ГЦТДЮ ГСР. Активність у соціальних мережах сторінки ГЦТДЮ ГСР відновилась з 13 березня 2022 року (останній допис був 23.02.22) – ще один важливий фактор організації освітнього процесу, підтримки вихованців.

В результаті міграції та еміграції колективу, діяльність закладу була переведена повністю в дистанційний режим. Після деокупації, повернення працівників відбувалось поступово, 6 педагогів виїхали за кордон (1 повернулась, 1 звільнився), 1 служить у збройних силах України, у 3-х повністю знищене житло (2 нема куди повертатись). Питання збереження колективу шляхом всебічної підтримки зі сторони адміністрації закладу.

При організації 2022/2023 навчального року, на засідання педагогічної ради, у серпні 2022 року, за підтримки керівництва, було прийнято рішення про змішану форму навчання у ГЦТДЮ ГСР. Був заключений «договір про співпрацю між закладами», який має сховище у приміщенні, на його базі працює певна кількість гуртків, яка охоплює поки початкову ланку учнів.

Гнучкість людей/колег їхніх дій, рішень і реалізації, дозволяю варіювати освітній процес в зв'язку зі змінами на фронті. При збільшені вірогідності ракетних обстрілів навчання ГЦТДЮ ГСР повністю переводиться на дистанційну форму навчання.

Для реалізації дистанційного освітнього процесу позашкільного закладу педагогами ГЦТДЮ ГСР використовуються платформи ZOOM, сервіс GOOGLE, месенджери, програмне забезпечення для створення відео, інше.

Висновки: Отже, організація освітнього процесу в закладі позашкільної освіти під час війни має спиратися в першу чергу на всебічну психолого-педагогічну підтримку дітей та колективу, створення безпечних умов праці та навчання, надання якісної позашкільної освіти. Реалізація цих завдань може відбуватися за умов гнучкості особистостей готових до змін в будь-який час.

ВИСНОВКИ

Система позашкільної освіти – це система, що характеризується цілеспрямованим функціонуванням навчання, виховання, розвитку та соціалізації особистості у вільний час, з її особливими структурами, зв'язками та відносинами між елементами.

Освітній процес - це інтелектуальна, творча діяльність у сфері позашкільної, що провадиться у закладах позашкільної освіти через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Основні проблеми які виникають при організації освітнього процесу у позашкільному закладі в умовах війни, або завдання для вирішення:

адміністративні – функціонування закладу, збереження колективу, організація психологічної підтримки колег, створення безпечних умов навчального процесу, залучення волонтерських організацій для покращення матеріальної бази закладу;

господарські – збереження приміщення та майна, заміна/списання пошкодженого/втраченого майна, ремонт;

психолого-педагогічні – збереження учнівського колективу, психолого-педагогічний супровід вихованців, гнучкість у методах навчання (в зв'язку з відтермінуванням з причини «тривоги», відсутності світла або зв'язку).

Дослідивши теоретичні аспекти теми курсової роботи, розуміємо, що моделі організації освітнього процесу ЗПО треба корегувати з урахуванням постійних загроз життю та безпеки педагогічному та учнівському колективам.

Для реалізації адміністративних завдань потрібно провести такі заходи:

- Спланувати роботу закладу;
- Виробити механізм реагування працівників у надзвичайних ситуаціях;
- Провести навчання для колективу з цивільного захисту, мінної безпеки;
- Організувати зустрічі з психологами для навчання практик з подолання панічних атак у дорослих та дітей, підтримки ментального здоров'я педагогів;

- Своєчасно вивчати та реагувати на всі нормативно – правові акти.

Для організації освітнього процесу в умовах війни керівникам гуртків потрібно:

- Берегти ментальне здоров'я;
- Розвивати гнучкі навички особистості;
- Активно долучатись до семінарів з цивільного захисту;
- Пройти навчання з мінної безпеки;
- Займатись саморозвитком (особливо психологічної складової, для покращення роботи з дітьми);
- Проводити планово та позапланово бесіди з основ безпеки життєдіяльності;
- Бесіди про те «як не стати колобарантом росії»;
- Бесіди і заходи з протидії булінгу;
- Підтримувати психологічний мікроклімат в учнівському колективі;
- Психолого- педагогічний супровід вихованців;
- Заходи для виявлення обдарованих дітей;
- Освоювати інтерактивні методи навчання;
- Займатися педагогічною творчістю, покращувати навчальний матеріал/програми.

Для забезпечення матеріального аспекту освітнього процесу в умовах війни потрібно:

- Списати не придатні до використання предмети(музикальні інструменти, меблі, оргтехніку, інше);
- Полагодити комп'ютери, принтери іншу техніку, меблі;
- Подати подання на місцевий Відділ освіти, про сприяння у проведенні ремонту (заміні вікон, косметичний ремонт, підготовка до опалювального сезону, інше)
- Забезпечити необхідним оснащенням укриття (при наявності такого), ліками аптечки.

Аналізуючи конкретні методи, механізми та способи організації освітнього процесу у закладі позашкільної освіти в умовах війни розуміємо, що для надання якісної позашкільної освіти задіяні всі працівники закладу з посиленими завданнями.

Організація освітнього процесу в закладі позашкільної освіти під час війни має спиратися в першу чергу на всебічну психолого-педагогічну підтримку дітей та колективу, створення безпечних умов праці та навчання, надання якісної позашкільної освіти. Реалізація цих завдань може відбуватися за умов гнучкості особистостей готових до змін в будь-який час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балахтар В. В. Педагогічні засади організації дозвілля дітей та підлітків у системі позашкільної освіти в Україні (1960–1991 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Балахтар Валентина Візіторівна ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2010. – 20 с. – Текст автореферату доступний в Інтернеті: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 27. 04. 2016)
2. Бех І. Д. Виховання особистості. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід : теоретикотехнолог. засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 278 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості. Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід : наук.-практ. засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 342 с.
4. Биковська О. В. 25 років Незалежності України – 25 років розвитку позашкільної освіти. –Рідна школа. – 2016. – № 5–6.
5. Биковський Т. В. Методика навчання інформаційних технологій у позашкільних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук :13.00.02 / Биковський Тимур Валерійович; Нац. пед. ун-т ім.М. П. Драгоманова. – К., 2011. – 20 с.– Текст автореферату доступний в Інтернеті: <http://uk.xlibx.com/4informatika/61351-1-tehnologiy-pozashkilnihnavchalnihzakladah.php> (дата звернення: 27.04.2016 р.).
6. Васьківський В. Система роботи з талановитими та обдарованими дітьми в умовах позашкільного закладу / В. Васьківський, І. Петровська // Дир. шк., ліцею, гімназії. – 2010. – № 5. – С. 80–84.
7. Вербицький В. В. Актуальні проблеми діяльності позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю / В. В. Вербицький // Позашк. освіта та виховання. – 2010. – № 1. – С. 8–13.
8. Долгополова Н. Організація інструктивно-методичної діяльності Кіровоградського обласного центру дитячої та юнацькоїтворчості / Н. Долгополова // Післядиплом. освіта в Україні. – 2010. – № 1. –С. 62–67. – Текст статті доступний в інтернеті:<http://te.zavantag.com/docs/242/index-42694.html> (дата звернення: 27.04.2016)
9. Козачок Л. Немає неталановитих дітей, є нерозкриті дарування / Л. Козачок // Дир. шк., ліцею, гімназії. – 2011. – № 3. – С. 90–95.
10. Компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі позашкільного навчального закладу : метод. посіб. / [В. В. Вербицький [та ін.] ; за ред.

- В. В. Мачуського] ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання. – Харків : Друкарня Мадрид, 2015. – С. 112–114.
11. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. – К. : Юнісеф, 2002. – 318 с
12. Освіта? Освіта! Освіта... щодо категорії «освіта». – Режим доступу: <http://educationua.org/ua/analytics/1032-osvita-osvita-osvita-shchodo-kategoriji-osvita>
13. О. Черних Науково-методичний посібник Керівництво із соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки підлітків в інтернеті. 100ст.
14. Коденко Я. В. Основи медичних знань : навчальний посібник / [Я. В. Коденко] – Київ : Арт-Освіта, 2004. – 159 с.).
15. Матях В.В. Знати та вміти. Безпека населення в умовах військових дій. URL:<http://nmc.kr.sch.in.ua/Files/downloadcenter/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D1%96%D0%B9.pdf> 29.03.2022
16. Що повинен знати кожен українець в умовах війни: правила та поради. URL: <https://tsn.ua/ato/scho-povinen-znati-kozhen-ukrayinec-v-umovah-viynipravila-ta-poradi-2001604.html> 29.03.2022
17. Що робити у разі хімічної небезпеки: список порад. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/scho-robiti-u-razi-himichnoyi-nebezpeki-spisok-porad-1996651.html> 29.03.2022
18. Що робити у разі радіаційної аварії: практичні поради. URL:<https://tsn.ua/ukrayina/scho-robiti-u-razi-radiaciynoyi-avariyi-praktichni-poradi-1996642.html>: 29.03.2022
19. Що робити у разі ядерного вибуху: основні поради, що можна їсти та пити, інструкція для виживання. URL: <https://tsn.ua/ato/scho-robiti-pri-yadernomu-vibuhu-osnovni-poradi-scho-mozhna-yisti-ta-piti-instrukciya-dlya-vizhivannya-2000527.html> Дата звернення: 29.03.2022

СПИСОК ІНТЕРНЕТ ПОСИЛАНЬ

1. <https://eo.gov.ua/propozytsii-sluzhby-osvitnoho-ombudsmena-shchodovyirishennia-problem-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu-v-umovakh-voiennoho-stanu/2022/08/18/>
2. <https://mon.gov.ua/ua/news/rozrobleno-metodichni-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu-u-20212022-navchalnomu-roci-v-pochatkovij-shkoli-v-umovah-voeynogo-chasu>
3. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/dovidnik-direktora-zakladu-pozashkilnoyi-osviti>
4. <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/>

5. <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/normatyvna-baza-pozashkil-noi-osvity/nakazy-mon> /
6. <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/zakon-ukrajiny/stattya-osvitniy-protses-106688.html>